

De Gijselaar- Hintzenfonds prijs voor de derde maal uitgereikt

Juryrapport, uit te spreken tijdens de Kunsthistorische dag van de Vereniging van Nederlandse kunsthistorici, te Amsterdam, Rijksmuseum, 12 november 2016

Inleiding

De Stichting De Gijselaar-Hintzenfonds rijkt in principe eens in de twee jaar een prijs uit aan een kunsthistoricus die een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het stimuleren van kunsthistorische kennis bij een breder publiek. Het fonds dankt zijn naam aan twee bemiddelde vrouwen, Theodora Clementine de Gijselaar en dr Johanna Dorina Hintzen - de laatste promoveerde in 1918 bij Johan Huizinga. In 1935 riepen zij samen een stichting in het leven, *'ten doel hebbende de bevordering der volksontwikkeling door het beschikbaar stellen van lichtbeelden, foto's en alhetgeen de fotografische techniek haar verder mogelijk zal maken, een en ander in de ruimsten zin des woords'*. De doelstelling is enige malen aan de tijd aangepast, maar de volksontwikkeling is centraal blijven staan ook na de statutenwijziging van 1963.

Het bestuur van deze Stichting heeft in 2010 besloten een naar de dames genoemde prijs in het leven te roepen, die uitgereikt zal worden aan iemand, die een of meerdere publicaties over beeldende kunst heeft geschreven voor een breder publiek – een modernere benaming voor 'volksontwikkeling', ooit opvoedkundig bedoeld, en nu door iedereen als stimulans ervaren.

Het is de derde keer dat de prijs wordt uitgereikt. In 2011 ging de eer naar Eddy de Jongh, een oeuvreprijs als eerbetoon aan zijn vele artikelen, die kunst voor vrijwel iedereen die kon lezen en schrijven toegankelijk maakten. In 2013 was Fieke Tissink de laureaat vanwege haar bijdragen aan kunsteducatie, ondermeer bij AVRO's 'Beeldenstorm', en via haar productiebedrijf Bobcat Media. In 2015 sloeg het fonds een

jaar over, maar de jury bleef alert zoeken naar mogelijke kandidaten. Zo kwam zij een jaar later tot een besluit over wie de prijs in 2016 zou moeten ontvangen.

Er is geen specifieke periode te bestrijken zoals moderne of oude beeldende kunst, geen specifiek medium zoals kranten, tijdschriften, film, televisie of websites, en geen specifiek soort openbare collecties zoals musea, oudheidkamers of platenverzamelingen – alleen de volksontwikkeling stond de jury voor ogen als essentieel criterium. Tegelijkertijd had zij de handen vrij de prijs een richting te geven, die voor de toekomst waardevol zou kunnen zijn.

De jury bestond uit het voltallige bestuur van de Stichting: Paul van den Akker, voorzitter (Open Universiteit), Eva Geudeker, secretaris (Rijksbureau Kunsthistorische Documentatie), Frans Tilman (penningmeester), en de leden Claudine Chavannes-Mazel (Universiteit van Amsterdam), Pieter de Dreu (Rembrandthuis Amsterdam), Els van Odijk (Rijksakademie van beeldende kunsten Amsterdam), Esther Scholten (stichting CPNB / Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek), en Gijsbert van der Wal.

Unaniem kwamen zij tot het volgende oordeel:

De Stichting De Gijselaar Hintzenfonds reikt de naar haar genoemde prijs uit aan Jan Teeuwisse als directeur van **Het Sculptuurinstituut te Scheveningen** wegens de grote verdienste op het gebied van het toegankelijk maken van kunsthistorische kennis betreffende de Nederlandse beeldhouwkunst voor een breed publiek.

Juryrapport

Toen Jan Teeuwisse, kunsthistoricus en zoon van een beeldhouwer, in 2002 aantrad als directeur van het particuliere Museum Beelden aan Zee, was hij ruim tien jaar hoofdconservator moderne kunst geweest bij het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie. Hij zag direct mogelijkheden om het museum meer te laten zijn dan een etalage van de sculptuurcollectie van de oprichters, Theo en Lida Scholten, en zelfs meer dan een ruimte voor wisselende beeldtentoonstellingen. Teeuwisse wist het door het echtpaar Scholten opgerichte Sculptuurinstituut te transformeren tot een klein RKD voor de beeldhouwkunst. Een plek voor de bestudering van de geschiedenis van de beeldhouwkunst. Terecht meende hij dat het jonge museum in dat opzicht profijt kon

hebben van zijn RKD-ervaring. Van zijn kant was Teeuwisse er aan toe om weer met echte beelden te gaan werken in plaats van met afbeeldingen en documenten. Om tentoonstellingen te gaan maken in plaats van knipselmappen en databases.

Onder zijn leiding groeide het aan het Scheveningse museum vastgebouwde Sculptuurinstituut uit tot een bibliotheek met een grote collectie boeken en andere documenten over met name de Nederlandse beeldhouwkunst in de twintigste eeuw. Een onderzoeksinstituut in een duinpan bij een particulier museum, naar Amerikaans voorbeeld. Als een kunsthistoricus daar interessant onderzoek deed, zei Teeuwisse een jaar na de oprichting in een interview, dan kon het instituut voor publicatie zorgen en het museum er een tentoonstelling aan wijden. Het mes sneed maar zo aan drie kanten.

Inderdaad heeft het Sculptuurinstituut in de afgelopen dertien jaar veel onderzoek gefaciliteerd en naar buiten gebracht, al dan niet bij tentoonstellingen in Beelden aan Zee. Noemenswaardig zijn bijvoorbeeld de jaarlijkse publicatie *Sculptuurstudies* en de reeks monografieën van het Sculptuurinstituut. Die monografieën zijn prettig vormgegeven boeken, in zwart-wit en op een bescheiden formaat, over twintigste-eeuwse Nederlandse beeldhouwers die een boek verdienen; ze bestaan altijd uit een paar heldere, informatieve essays en een zo volledig mogelijke, geïllustreerde oevrecatalogus. Tot nu toe verschenen er monografieën over Cor Hund, V.P.S. Esser, Gerrit Bolhuis, Jan Meefout, Oswald Wenckebach, Maja van Hall en Leo de Vries.

De Stichting De Gijselaar-Hintzenfonds hoopt dat er nog vele mooie delen zullen volgen, en dat het Sculptuurinstituut met deze en andere publicaties de geschiedenis van de moderne Nederlandse beeldhouwkunst verder zal blijven ontsluiten. Als blijk van grote waardering en ter aanmoediging kennen wij de De Gijselaar-Hintzenfondsprijs 2016 toe aan Jan Teeuwisse en het door hem opgerichte Sculptuurinstituut in Scheveningen.

Namens de Jury,

Claudine Chavannes-Mazel

